

Котьяш Іванна Леонтіївна,
здобувач ступеня вищої освіти магістра
навчально-наукового інституту № 1
Національної академії внутрішніх справ
Науковий керівник: доцент кафедри
теорії держави та права Національної
академії внутрішніх справ, доктор
юридичних наук *Тихомиров Д. О.*

ВПЛИВ МІЖОСОБИСТІСНИХ ВІДНОСИН НА ФОРМУВАННЯ ПРАВОВОЇ КУЛЬТУРИ КУРСАНТІВ

Міжособистісні відносини – це сукупність зв'язків, створених для людей у вигляді почуттів, суджень і звернень одне до одного. Відповідно до статуту Національної академії внутрішніх справ, академія є закладом вищої освіти із специфічними умовами навчання, що свідчить про те, що курсанти отримуючи знання, набагато більше часу проводять в колективі, ніж студенти [1]. Пов'язано це із специфікою їх подальшої служби і свідчить це про те, що здебільшого через вплив міжособистісних відносин формується їх правова культура.

Проблема розвитку позитивних міжособистісних відносин у курсантів ставиться до числа найбільш актуальних. Це обумовлено тим, що позитивні міжособистісні відносини сприяють формуванню здорового морально-психологічного клімату в курсантському підрозділі, прискорюють соціальну адаптацію курсантів до специфіки служби й попереджають нестатутні відносини в курсантському середовищі. Вони формуються на взаємодії багатьох курсантів у процесі їх навчання й об'єктивно проявляються в їх характері та способах взаємних впливів одне на одного, що значною мірою впливає на правову культуру і характер прогресивно-правового розвитку особи, які забезпечують її правомірну діяльність.

Міжособистісні відносини мають значний вплив на розвиток особистості, оскільки в умовах соціальної нестабільності кардинально змінюються умови взаємодії людей та характер їхніх взаємин, від взаємодопомоги в колективі суспільство рухається до конкуренції. Система суспільних стосунків, у яку включена кожна людина з моменту свого народження й до смерті, формує її суб'єктивні ставлення до всіх явищ дійсності. Ця система ставлень людини до навколишнього світу й до самої себе є найбільш специфічною характеристикою особистості, більш специфічною за ряд інших її компонентів,

таких, як характер, темперамент, здібності. М. Воліцький підкреслює, що категорія особистості, розуміння її життєвого шляху дає можливість зрозуміти те, чому і як вона вибудовує певні міжособистісні стосунки, чи є самодостатньою у творенні себе і світу довкола неї, у який спосіб здатна протистояти соціальному тиску ззовні тощо [2]. Міжособистісні відносини займають центральне місце в житті молоді, студентського мікросередовища, у цілеспрямованому формуванні, регулюванні й корекції взаємин молодих людей, у створенні сприятливого середовища для виховання молодого покоління, у вихованні комунікативної толерантності. Суспільна природа людини реалізується через її належність до різних спільнот, у яких виникають і розвиваються міжособистісні відносини з партнерами. Їх структура і особливості залежать від того, в які групи включається людина, які права і обов'язки для себе обирає. Наприклад, особистість, яка приносить у колектив доброту і розуміння, має здатність до емпатії, комунікабельна, виявляє піклування та сумлінне ставлення до праці, безумовно буде сприяти оптимізації трудової і соціальної діяльності. І навпаки, особистість, яка нехтує нормами етики, проявляє егоїзм, невтриманість, демонструє гірші сторони свого характеру, буде руйнувати хороші міжособистісні стосунки, провокуватиме конфлікти. Міжособистісні відносини мають великий вплив на формування етичної культури. Різноманітність відносин, які виникають між курсантами у процесі тривалого взаємного спілкування, складає дві основні системи: систему ділових відносин і систему особистісних відносин. Життя особистості невіддільне від моральних вимог суспільства, як і перспектива суспільного розвитку нерозривно пов'язана з активністю людей. Тому моральна регуляція відносин особистості й суспільства є ніби внутрішнім моментом розвитку цих відносин, що вагомо впливає на діяльність особистості й суспільства. Саме спілкування виконує в суспільстві функції об'єднання індивідів та їхнього розвитку, що дозволяє трактувати його одночасно і як реальність суспільних стосунків, і як реальність міжособистісних стосунків. Оскільки особистість по-різному проявляє себе, як наодинці, так і в колективі. Колективна робота включає в себе навчання співпраці, оскільки групова згуртованість – це утворення, розвиток і формування зв'язків групі, які забезпечують перетворення зовні заданої структури на психологічну спільність людей, психологічний єдиний організм,

який живе за своїми нормами і законами відповідно до своїх цілей і цінностей. У курсантському колективі внутрішнє життя групи, соціальне, психологічне самопочуття об'єднаних у ній індивідів, ефективність взаємодії між собою та з навколишнім середовищем залежить від групової згуртованості. Таким чином, соціальне становлення особистості відбувається через її діяльність, взаємодію і спілкування з іншими людьми, у процесі чого не лише набувається соціальний досвід, а й створюється власна система цінних для особистості міжособистісних і суспільних взаємозв'язків з оточуючим світом.

Реформування системи вищої освіти та входження України у Європейський освітній простір зумовлює формування нових пріоритетів у навчально-виховному процесі. Одним із ключових компонентів ефективного навчально-виховного процесу є позитивна міжособистісна взаємодія курсантів. Проблема міжособистісних відносин одна з найважливіших у питанні формування людської психіки, її розвитку і становлення культурної поведінки. Подальше існування і розвиток особистості курсанта в нашій державі неможливий без системних заходів, які спрямовані на розвиток загальнокультурних компонентів у змісті правової освіти, орієнтованих на формування правової культури. Наприклад, спеціальна фізична підготовка курсантів при відповідній її організації й проведенні може служити ефективним засобом виховання особового складу в дусі відданості своїй Батьківщині, своєму народу. Ця навчальна дисципліна здійснює значний вплив на свідомість курсантів, їм прищеплюються такі риси як відповідальність, взаємодопомога, вірність своєму обов'язку, згуртованість. У процесі тренувань на заняттях спеціальної фізичної підготовки активізується внутрішня мотивація, яка у свою чергу сприяє самовдосконаленню, самовихованню правосвідомості. Їх міжособистісна взаємодія на заняттях також відіграє значну роль, оскільки здійснюється розвиток їх морально-правових якостей як у професійному, так і в особистісному ставленні. У процесі досягнення мети і завдань реалізуються функції, які покладені на визначення правового виховання. Теоретики права називають функції правового виховання як: передання вихованцям певної сукупності правових знань, навичок та вмінь; формування правових ідей, почуттів, переконань, формування правової установки на правомірну поведінку [3].

Формування правової культури курсантів найбільш ефективно забезпечується у тих видах навчання і правового виховання, які найбільш наближені до складних ситуацій у їх майбутній професійній діяльності. Саме від міжособистісних відносин залежить формування свідомості курсанта, адже він повинен довільно керувати собою в емоційно-напружених ситуаціях міжособистісної взаємодії, це в подальшому матиме значне відображення в його діяльності. Також правова культура має можливість не тільки закріплювати сформовані в соціумі відносини, але й створювати нові зв'язки.

Отже, правова культура являє собою систематичний і цілеспрямований вплив на свідомість і культуру поведінки курсантів з метою створення у них почуття поваги до права і навичок дотримання нормативно-правових актів на основі відповідного світогляду в професійній діяльності.

Список використаних джерел

1. Статут Національної академії внутрішніх справ. URL: <https://www.naiu.kiev.ua/pravoustanovchi-dokumenti/zrazki-dokumentiv/statut-nacionalnoyi-akademiyi-vnutrishnih-sprav.pdf>.

2. Савчин М. В. Соціальна психологія : навч. посіб. Дрогобич : Відродження, 2000. 274 с.

3. Скакун О. Ф. Теорія держави і права: підручник (пер. з рос.) Харків : Консум, 2001. 656 с.

Красвський Олег Олегович,

здобувач ступеня вищої освіти
бакалавра навчально-наукового
інституту № 3 Національної академії
внутрішніх справ

Науковий керівник: професор кафедри
кримінології та кримінально-
виконавчого права Національної
академії внутрішніх справ, доктор
юридичних наук, професор *Мозоль С. А.*

ФОРМУВАННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ СВІДОМОСТІ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ ЯК ЗАСІБ ПРОТИДІЇ ЗБРОЙНІЙ АГРЕСІЇ

На сьогодні наша держава переживає найскладніший період за весь час її незалежності. Події які відбуваються на теренах нашої Батьківщини сьогодні, жорстокість та цинізм з якою вороги винищують наш народ шокує весь цивілізований